

CLASSIFICACIÓ I INDEXACIÓ DE L'ARXIU D'HISTÒRIA ORAL JOAN MIRALLES (AHOJM)

Caterina VALRIU LLINÀS
Tomàs VIBOT RAILAKARI
Universitat de les Illes Balears

El projecte ha tingut com a finalitat indexar l'Arxiu d'Història Oral Joan Miralles procedent dels fons de l'Arxiu de So i la Imatge de Mallorca, organisme dependent del Departament de Cultura i Patrimoni Històric del Consell de Mallorca, amb la col·laboració del Servei de Recursos Audiovisuals de la Universitat de les Illes Balears.

L'Arxiu d'Història Oral Joan Miralles «Gent des Pla» és el nom d'un projecte d'història oral que obtingué un ajut de recerca en els premis Ciutat de Palma de 1980. Es tracta d'un conjunt d'entrevistes d'història de vida enregistrades entre 1969 i 1985 que pretenen reconstruir la vida quotidiana dels pobles de la comarca interior des Pla de Mallorca a través de fonts orals. Les històries de vida foren fetes a onze localitats d'aquesta comarca: Algaida, Ariany, Lloret de Vistalegre, Montuïri, Petra, Pina, Porreres, Randa, Sant Joan, Sineu i Vilafranca.

L'Arxiu d'Història Oral Joan Miralles «Gent des Pla» compta amb un corpus de 321 entrevistes, que ocupen aproximadament unes 1000 hores d'enregistrament. Tant les entrevistes amb informadors pagesos principalment com les referides als escriptors insulars tenen un gran interès. En destacaríem les raons següents:

1. La immensa major part de les entrevistes foren fetes a informadors i informadores avui ja morts. Es tracta, en alguns casos, de gent que ara tendria de 100 a 130 anys.
2. En molts de casos, tant pel que fa als pagesos com fins i tot als escriptors es tracta de l'únic document sonor que es conserva.
3. Les entrevistes donen compte d'uns continguts que debades cercaríem en fonts escrites. De gran part del passat només en tenim la memòria històrica oral. Cada vegada que mor una persona major perdem una part important de coneixement del passat.
4. No hi ha dubte que les històries de vida són una manera insubstituïble d'arribar a la psicologia del personatge, no solament per les paraules que diu sinó també pels silencis, l'entonació, els seus gestos, etc.
5. Les històries de vida d'un individu no solament són indicatives de la història de la persona concreta sinó també del seu entorn social, de la comunitat on viu.

Els grans eixos de les entrevistes amb els pagesos del Pla, sobre els quals s'ha construït la base de dades, són els següents:

1. Història de vida.
2. El coneixement de la naturalesa: toponímia, astronomia i meteorologia, zoologia, botànica, mineralogia, el cos humà.
3. La cultura popular material: la casa urbana i la casa rural, el mobiliari, la roba, els productes i queviures, ormeigs, eines i objectes, estris dels oficis, monedes, pesos i mesures i d'altres objectes i mitjans de comunicació, etc.
4. La cultura popular oral: rondalles, tradicions, llegendes, coverbos, fórmules idiomàtiques, endevinalles, refranys, comparances, locucions, oracions i cançoners.
5. Les formes de vida. Organització comunitària. Producció. Cicle de la vida. La vida quotidiana. Tècniques i moviments corporals. Alimentació. Indumentària. Higiene. Medicina popular. Activitats laborals. Activitats lúdiques. Activitats educatives. Activitats religioses. Activitats polítiques. Activitats culturals.
6. Les creences. Éssers i forces sobrenaturals, activitats de caire màgic o religiós, la cultura popular, la màgia i la religió, etc.
7. La història local. Principals esdeveniments polítics, econòmics, socials i culturals. Incidència d'aquests fets en l'àmbit local. Els fenòmens meteorològics. D'altres aspectes de la vida quotidiana. Els personatges o els grups humans singulars.

Per a dur a terme la tasca d'indexació es contractà un becari des de la Càtedra Alcover-Moll-Villangómez (Universitat de les Illes Balears) qui dugué a terme entre el mes de maig de 2004 i el mes de novembre de 2005 les tasques de construcció de la base de dades, de recerca d'informació sobre els informants i finalment d'audició i indexació dels continguts. La indexació es féu mitjançant una base de dades *Acces*, creada per a dita finalitat, en la qual es fan servir les categories de classificació proposades a l'obra del professor Joan Miralles i Monserrat *La història oral. Qüestionari i guia didàctica* (Ed. Moll 1985).

El procediment s'ha basat en l'audició de l'arxiu mentre s'anava indexant a través de les diferents temàtiques tractades. Cada categoria introduïda té al costat una casella en la qual s'indica el temps d'audició en què ha estat tractada, per tal que durant les consultes es pugui localitzar. També cada categoria du annex un camp en el qual es pot afegir un comentari obert. Cada nova entrada té una fitxa introductòria on es recullen les principals dades de la història personal de l'informador: nom, llinatges i malnom; lloc i data de naixement i defunció; domicili; professió; any i lloc de casament, etc. Per a localitzar aquestes dades ha estat necessària la consulta en arxius municipals i parroquials, així com l'entrevista amb familiars o coneguts de la persona entrevistada.

Les temàtiques tractades en aquest arxiu són del tot variades. De tota manera, se'n poden destacar les següents:

- Organització politicoadministrativa
- Les entitats socials
- Les classes socials
- L'estructura de la propietat
- La producció agrícola i ramadera
- El cicle vital
- La vida quotidiana
- L'alimentació
- La indumentària
- La medicina popular
- Activitats laborals

- Activitats lúdiques (el teatre, el cinema, les vetlades de gloses, el futbol, etc.)
- La música i el ball
- Els jocs
- Les activitats educatives
- Les activitats religioses
- Els éssers i les forces sobrenaturals
- Els objectes, productes i animals relacionats amb la religió i la màgia.
- La història local
- L'urbanisme
- L'aparició dels instruments de la vida moderna
- Els delictes i els accidents
- Els personatges o grups humans singulars

L'objectiu és que aquest arxiu pugui ser consultat pels investigadors i generi treballs d'anàlisi del nostre patrimoni popular. Així mateix, cal dir que es tracta d'un arxiu obert en el qual es poden introduir nous materials. En una segona fase de treball, algunes d'aquestes entrevistes podrien ser transcrites íntegrament i publicades en forma de llibre, per tal d'obtenir una major difusió.